

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

PR. 412/2022
CJ

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.198
Tel.: (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2 - 8024 din 28.11.2022

La nr. 412 din 10 noiembrie 2022

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind modificarea Codului contravențional al Republicii Moldova (se completează cu art.90/2 - Propaganda homosexuală).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Iulian RUSU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	2896
"29"	11 2022
Ora	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/8353 din 25.11.2022

la proiectul de lege privind modificarea Codului contravențional al Republicii Moldova (se completează cu art.90/2 - Propaganda homosexuală)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei anticorupție a fost plasat pe pagina web a Parlamentului la 10 noiembrie 2022, fiind asigurat accesul părților interesate la materialele proiectului, pentru a putea lua cunoștință și a prezenta sau expedia recomandări.

Spre efectuarea expertizei anticorupție, proiectul a fost transmis la 10 noiembrie 2022. Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2)² și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Din nota informativă poate fi dedus că proiectul are drept scop prevenirea subminării valorilor tradiționale din Republica Moldova prin promovarea, în cadrul instituțiilor de învățământ, a informațiilor privind relațiile sexuale între persoane de același sex și a informațiilor care pot determina copiii să dorească schimbarea sexului.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune completarea Codului contravențional cu art.90² „*Propaganda homosexuală*”, precum și atribuirea constatării și examinării contravenției prenotate în competența Ministerului Afacerilor Interne.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesele populației Republicii Moldova, în ceea ce privește păstrarea și promovarea valorilor tradiționale materializate în dreptul la întemeierea familiei tradiționale și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor, consfințite în Constituție (art.48) și asigurate prin reglementările Codului familiei.

Prin urmare, promovarea intereselor menționate supra corespunde interesul public general.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În nota informativă sunt specificate: denumirea autorului, condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări, principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi, fundamentarea economico-financiară, avizarea și consultarea publică a proiectului.

În contextul art.30 al Legii nr.100/2017, menționăm că nota informativă conține compartimentele necesare și, prin urmare, corespunde cerințelor stabilite în anexa nr.1 la legea prenotată.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară*”.

Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

În textul proiectului au fost identificate formulări ambigue care pot face dificilă aplicarea în practică a acestora. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză anticorupție.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului reglementează competența Ministerului Afacerilor Interne privind constatarea și examinarea propagandei homosexuale.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

La art.I pct.1 din proiect

„Articolul 90². Propaganda homosexuală

(1) Promovarea și demonstrarea în instituții de învățământ a relațiilor sau referențelor sexuale netradiționale,

se sancționează cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 1 ani la 4 ani.

(2) Răspândirea în rândul minorilor a informațiilor capabile să-i determine să dorească să-și schimbe sexul,

se sancționează cu amendă de la 100 la 400 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție pe un termen de la 2 ani la 5 ani.”

Obiecții:

Prevederile examinate sunt confuze în ceea ce privește informațiile diseminarea cărora, în cadrul instituțiilor de învățământ, pot amenința valorile tradiționale din Republica Moldova.

De asemenea, din normele analizate nu pot fi deduse exact persoanele la care se face referire:

- cadrele didactice;
- persoane din afara instituțiilor de învățământ care cu acordul administrației vor aduce la cunoștința elevilor informațiile prenotate;
- persoanele cu funcții de răspundere, etc.

Totodată, articolul este lacunar în ceea ce privește răspunderea contravențională a persoanelor diferențiată în funcție de statutul pe care îl dețin.

Suplimentar, menționăm că formulările ambigue pot constitui un impediment în interpretarea corectă și aplicarea eficientă a prevederilor normative, motiv pentru care considerăm oportună redactarea normelor examinate.

Recomandări:

Redactarea normelor prin prisma oferirii unei clarități suficiente, care să excludă dificultatea încadrării juridice a acțiunilor persoanelor.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive

Riscuri de corupție:

- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
  - conflict de interese și/sau favoritism
  - influențare necorespunzătoare
- Legalizarea actelor de:
  - depășire a atribuțiilor de serviciu

IV. Concluzia expertizei

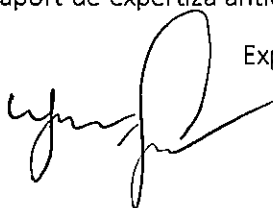
Proiectul legii privind modificarea Codului contravențional al Republicii Moldova este promovat de către un grup de deputați în Parlament, în scopul prevenirii subminării valorilor tradiționale din Republica Moldova prin promovarea, în cadrul instituțiilor de învățământ, a informațiilor privind relațiile sexuale între persoane de același sex și a informațiilor care pot determina copiii să dorească schimbarea sexului.

În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă.

Proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la păstrarea și promovarea valorilor tradiționale din Republica Moldova.

În normele proiectului supus expertizei anticorupție au fost identificate formulări ambigue care admit interpretări abuzive. În scopul preîntâmpinării apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecției și recomandării din prezentul raport de expertiză anticorupție.

25.11.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim Gheorghiță , Inspector principal

